
 Előfizetési ár:
 Egy évre 12 kor
 Fél évre 6 kor
 Negyed évre 3 kor
 Egyes szám 24

HONTI LAPOK

 Nyitár sora 40 fill.
 Hivatalos
 és magánhirdetések
 árszabás szerint.
 Többszöri hirdetés-
 nél árendemény

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 — I P O L Y S Á G O N . —

felelős szerkesztő:
 H A L Á S Z F E R E N C .

Megjelen
 szombaton reggel.

JANKOVICH BÉLA KULTURPROGRAMJA.

A kultuszbüdzsé általános vitájának befejezése után Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter e hó 5 én nagy beszédet mondott, melyben kiterjeszkedett tárcájának minden fontosabb kérdésére. Egész beszéde elárulta, hogy a kultuszminiszter nemcsak alaposan foglalkozik a közoktatás minden ágával, hanem tele van reformtervekkel, melyeket ha megvalósít, közoktatásunk, főleg a középfokon ugyancsak nagy átalakuláson fog keresztül menni.

Nagyszabásu beszédét alábbiakban bő kivonatosan közöljük.

A vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetése 1868-ban 2,200.000 koronára rugott, 1890-ben 15 és fél millióra, a folyó évben pedig 159 millió koronára emelkedett. Ha így valamely idegen ezekből a számokból akarna következtetést levonni, arra a konklúzióra juthatna, hogy tulajdonképpen azelőtt Magyarországon nem is volt kultúra, nem is volt közoktatás. Mi nagyon jól tudjuk, hogy mi a magyarizata ezen régebbi szerény költségvetésnek: az, hogy Magyarországon századokon át az egyházak, különböző felekezetek közreműködtek a közoktatás terén akkor, amikor az állam e téren vezető szerepet még nem játszott s ennek folytán azok teljesítették azt a kulturális missziót, amely az utóbbi időben mind nagyobb mértékben az államra hárult. A múltban tehát más tényezők és alapok voltak azok, amelyek az államnak ezen költségvetését kiegészítették s amelyek nélkül ez a költségvetés akkor sem volt teljes, de már a legutóbbi huszonnégy esztendőben ezek a felekezetek nem rendelkeztek elég alappal arra nézve, hogy ezt a kulturális munkát tovább vigyék s így azután az állam vette át a vezérszerepet: egyrészt maga vezette tovább a kulturát és a közoktatásügyet, másrészt a felekezeteket segítette, hogy azok ezt továbbra is megtehessek, teljes összhangban az 1848. XX. tc. 3 §-ával, mely kimondja azt, hogy minden bevett vallásfelekezetnek egyházi és iskolai szükségleteiről az állam tartozik gondoskodni.

Annál inkább meglepő, ha ma egyes egyesületekben és különböző társadalmi körökben azzal a tendenciával talál-

kozunk, hogy az összes iskolákat államosítsuk és a vallásoktatást teljesen kizárjuk. Nem akarom vizsgálni, hogy mennyiben jogosult ez a felfogás elvi szempontból vagy sem. Itt a különböző állásponton állókat annyira elválasztja a világnézetben rejlő különböző felfogás, hogy ezen kérdések fölött vitatkozni egyáltalában nem lehet, de ennek nem is volna helye itt ebben a Házban. Én kizárólag a célszerűségi szempontot nézem s kérdelem azt, hogy ez hogyan van másutt és különösen hogyan áll a vallásoktatás ügye Közép-Európában, pl. a középiskolákban. Valóban mindenütt a kontinensen körülbelül olyan mértékben tartanak vallásoktatást, Franciaországot kivéve, mint ahogy ez nálunk történik. Kivéve talán Svájcnak francia kantonjait, ahol a vallásoktatás fakultatív. Ezt látva, nem értem, mi okból haladjunk más uton éppen mi? De ez a törekvés különben is teljes ellentétben áll az eddigi tradíciókkal, az eddigi tapasztalatokkal, amelyeket gyűjtöttünk s a melyek szerint az eddigi alapon jó eredményt értünk el. Azáltal, hogy az egyházak, a felekezetek közreműködtek a közoktatás terén, lehetővé vált az, hogy nemcsak közoktatásügyünk haladt előre oly időben, amikor az állam nem vett részt ennek az ügynek előmozdításában, de egyúttal ma is látjuk lépten-nyomon, hogy ezzel a kulturális munkával biztosíthatjuk a békét is a különböző felekezetek közt. Mert mindenkor azt tapasztaltam, hogy ott, ahol a kulturális munkában részt vesznek a felekezetek, egymással versenyre kelnek, hogy ki képes nagyobb mértékben a kulturális ügyet előmozdítani. Ennek folytán sem kulturális, sem társadalmi, sem a felekezeti béke fenntartása érdekében nem tartom helyesnek, hogy ezt a kérdést itt felvegyük és ennek folytán határozottan kijelenthetem a kormány nevében is, hogy amennyiben ilyféle tervek megvalósítására egyesek törekednének, azokkal a leghatározottabban fogok szembeállni.

Ugyanezen említett 48-iki liberális törvényből következik az, hogy a viszonyosság a különböző egyházak közt fennáll és az egyenjogúság a különböző egyházak részére biztosított. Ma egyedül a katolikus egyház az, amely nem bír önkormányzati joggal különösen a Királyhágon inneni rész-

ben és ezért teljesen osztozom azon képviselőtársaim felfogásában, akik kívánatosnak tartják a katolikus autonómia megvalósítását. Én is megvalósítandónak tartom, oly módon, hogy ezzel egyidejűleg biztosítsák és tiszteletben tartassák egyrészt a magyar király főkegyuri joga, másrészt a katolikus egyháznak hierarchikus szervezete és az állam felügyeleti joga. Amidőn ezt kijelentem, egyúttal nem mulaszthatom el azonban, hogy ki ne emeljem annak szükségességét, hogy ez a mozgalom, amely a 99-es évben megindult, az autonóm katolikus hitközségek felállítására érdeklődésben tovább is fejlődjenek és kiterjesztessék. Mert a különböző felekezeti iskolák sem képesek a saját anyagi igényeikről kellően gondoskodni, ha ily szerv nem áll rendelkezésünkre. Ezt ugyan némileg pótolja az iskolaszék, de az minden tekintetben nem felelhet meg feladatának. Ennek folytán a jövőben nagyobb súlyt óhajtok fektetni az autonóm hitközségeknek fejlesztésére és erre különösen felhívom az egyházi hatóságok figyelmét.

Ezt annál is inkább szükségesnek tartom, mert csak ily módon tartok véglegesen és eredményesen rendezhetőnek egy másik igen fontos kérdést, t. i. a párbér megváltásának kérdését. A párbér olyan intézmény, amely a mai korba éppenséggel nem illik be. Ezzel a kérdéssel már elődöm is foglalkozott, és a kongrua-bizottság párbér-szakszabottsága át is adott egy javaslatot erre nézve, amellyel már alkalmam volt foglalkozni. Ennek alapján magam is arra az álláspontra állok, hogy ez a kérdés nem oldható meg másként, mint az általános és arányos teherviselés elvének alapján. De mint-hogy a párbér összege még az 1896-ik évben lett megállapítva a kongrua kérdésének rendezésével kapcsolatban, ennek folytán igen különbözően van megállapítva az értéke; és miután ez igen kényes kérdés, amelyet nem áll érdeklünkben akár az egyházi hatóságoknak, akár a hitfelekezeteknek akaratára s felfogására ellenére eldönteni, nagyon kívánatosnak tartanám, hogy az egyházi hatóságok felhívására a plébánosok és a hitközségek kiegyezzenek egymás között e külön párbér-összegek pénzértékére nézve. Azaz, hogy a párbér-szolgáltatás pénzértéke végleg fixirozassék. Erre nézve szintén szándé-

kom felhívni az egyházi hatóságokat, hogy záros határidőn belül foglalkozzanak a kérdéssel. Ha ez megtörtént, igen könnyű lesz áttekinteni az egész ügyet és megállapítani azt, hogy a készpénzben való szolgáltatások minő arányban osztassanak el, országos alapon-e, vagy parciális alapon, továbbá hogy mennyire van szükség egyes esetekben az állam hozzájárulására. Sokkal súlyosabb tehernek tartom az erdélyi részekben divó szolgáltatást, a *kepet*. Én igen jól ismerem azt a nagy terhet, amely e révén a székely népre felekezeti különbség nélkül nehezedik, és elismerem, hogy annak súlyos voltánál fogva itt különösen tekintettel kell lenni a különleges viszonyokra és a különleges méltánylást érdemlő körülményekre.

Azok a többletek, amelyek a költségvetés keretében egyházi célokra fordíthatnak, kapcsolatban állanak azokkal a legszükségesebb kiadásokkal, amelyek ebben az évben elkerülhetők nem voltak. Ilyen többlet például a hajdudorogi püspökség felállításával járó kiadás. De felemeltetett a magyar és az erdélyrészi evangélikus és unitárius felekezet segélye is. Sajnos, az izraeliták segélyét nem emelhettük fel — a segély most 240.000 koronával van beállítva — hiszen egyszerre nem lehet mindenütt emelni a költségvetés tételeit. Különben is itt tekintettel voltam arra, hogy ezt a költségvetési tételt 1912-ben száz százalékkal emeltük fel. Egyébként az a szándékom, hogy a jövő évi költségvetésbe ezt a tételt 60.000 koronával felemeljük, épp úgy, mint a kisebb képesítésű lelkészek segélyét is, ami megkönnyíti majd a görög-katolikus, a görög-keleti, és az izraelita lelkészeknek hivatásuk teljesítését.

Az örmény vikariátus kérdésével szintén volt már alkalmam foglalkozni. Minthogy összesen csak négy rendezett örmény katolikus egyházközség van, melyek egész lélekszáma 2084, ennél fogva a püspökség felállításáról nem lehet szó. A vikariátus felállításába azért nem mentem bele, mert ez újabb költségeket kívánt volna, most pedig mindenképpen takarékoskodásra törekedtünk. Különben is a hívők csekély számára való tekintettel nehéz volt ennek a kívánságnak eleget tenni.

Megállapítja, hogy költségvetésünk a legutóbbi tíz esztendőben különösen az elemi oktatásnál emelkedett. A jövőre szükséges egy országos program: kidolgozása az iskolák fejlesztésére. A tanköteleseknek az iskolázatásra való bevonása sokkal nehezebb kérdés, mint amilyenek az első pillanatban látszik. Ezután részletesen felsorolta azokat az okokat, amelyek miatt 1908-tól 1911-ig a rendszeresített új tanítói állások száma átlagában csak évi 500-al emelkedett. A legfőbb okok a miniszter szerint a már meglévő iskolák átvételében és a tanerők kinevezésében rejlenek. Gondoskodni fog a gazdasági szakiskolák fejlesztéséről. Az 1908-ban benyújtott törvényjavaslat azonban egyelőre nem volna végrehajtható. A közigazgatás államosítása elő fogja segíteni az ő reformterveit is és így az alakítandó járási bizott-

ságokban fogja majd megalakítani az iskolai hatóságokat is. Így az iskolák igazgatása is megyénként fog kialakulni és ez nagy könnyebbséget jelent a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak.

Minthogy ilyen módon, azt hiszem, sikerülni fog az újabb közigazgatási törvényekkel egymáshoz közelebb hozni a felekezeti iskolát és állami iskolát is az egyházi hatóságok közreműködése mellett, remélem, el fog tűnni a lényeges elvi különbség, amely eddig volt felekezeti és állami iskola között.

Miután ily módon a jövőben ezt teljesen biztosítva látom, ennél fogva nem forog fenn indok többé arra nézve, hogy az állami iskolák különállását tovább is fentartsuk. Ez a szempont indított arra, hogy a napokban egy rendeletet bocsátottam ki, amely megengedi, hogy az állami iskolákban a hitoktatás a tanuló anyanyelvén történhessen, miáltal úgy a nemzeti-érzékenység, mint a vallásoktatás ügyének szempontja is ki van elégítve. De ennél tovább megyek. Kívánatosnak tartom, hogy a jövőben az idegenajkuak az állami iskolában is tanuljanak írni-olvasni anyanyelvükön. Nem jár semmi nehézséggel és nem ütközik semmi akadályba, hogy az írás és olvasás oktatásánál a tanító segítségül használja az illető vidéknek anyanyelvét. Azt hiszem, ez absolute nem áll ellentétben a magyar nemzeti szemponttal. A középiskola az, ahol már méltán megkövetelhetjük minden állampolgártól, hogy megtanulja az állam nyelvét.

Nem idegenkedik attól, hogy a görög-pótló helyett valamelyik hazai nemzetiségi nyelv tanítassék. Hasonlóképpen nincsen akadályba annak, hogy valamelyik hazai egyetemen a tót nyelv részére tanszék állíttassék fel. Bejelenti, hogy a középiskolai oktatás reformjának ügyében a közoktatásügyi tanács elkészített egy törvényjavaslatot indokolással együtt és most a terv kidolgozásával foglalkozik. Reméli, hogy a jövő évad folyamán, az ősszel abban a helyzetben lesz, hogy a középiskolai reformról szóló törvényjavaslatot itt a Házban bemutatja.

Ha kívánja a t. Ház, egészen röviden magam is jelezhetem az általános elveket. E tekintetben csak azt mondhatom, hogy teljesen egyetértek azokkal, akik kerülni akarják a szélsőségeket és egy justa millieubben akarják megtalálni a reform helyes mértékét. Teljesen egyetértek azzal, hogy a középiskolai reformnak nem szabad szélső irányba haladnia. A középiskolának nem lehet más célja, mint az általános műveltség biztosítása. Ennek folytán csakis arról lehet szó, hogy általános műveltség iskolát állítsunk fel, amely főiskolákra volna hivatva a fiukat előkészíteni. Itt kizáródnak vélem a filozófiai tantárgyakat, amelyeket ilyen korban érettségi előtt a fiúk megérteni nem tudnak, másrészt a társadalmi és politikai vonatkozású dolgokat, amelyről szintén csak az egyetemen képesek kellő ismereteket elsajátítani a fiúk. Ezzel lehetséges lesz, hogy az a két típus,

amely eddig volt: a reáliskola és a gimnázium egymáshoz közelednek és a szélső irányoktól tartózkodva, kiküszöböljük mindazt, ami szakoktatás jellegével bír.

Távol áll tehát tőlem, hogy bármily tekintetben korlátozni kívánám a nyelvoktatást, csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy ha különböző nyelveket tanítunk egyszerre, ez ne menjen a többi tárgyak rovására, hanem egymás közt változzanak, hogy a nyelvi oktatás se foglaljon el nagyobb teret általában, mint amennyi tényleg a viszonyoknak és kívánalmaknak megfelel. A latin nyelv eredményes oktatását is azért vettem fel programomba, mert általában nem vagyok megelégedve a latin nyelv oktatásának eredményével. Nem akarjuk tehát kizárni a latin nyelv oktatását, ellenkezőleg, annak oktatását eredményesebbé kell tenni, egyrészt azért, hogy jobb beosztást eszközöljünk a nyelvoktatásnál, megkíméljük hiábavaló fáradságtól a tanulókat, különösen a fiatalabb években, másrészt azzal, hogy inkább gyakorlati, mint grammatikai irányban tanítunk.

A cél csak az lehet, hogy a felsőbb osztályokban egyesek hajlamait olyan irányokban fejlesszük és tökéletesítsük, mely tehetségüknek megfelel. Ugyanezt teszik az újabb német középiskolák is . . . és mint hallom, bámulatos sikert érnek el. Ezek azok az általános elvek, melyek a középiskola reformjánál engem vezetnek.

Ez az elv természetesen lehetővé, sőt mellőzhetlenné fogja tenni azt, hogy az összes középiskolákra nézve kimondjuk az egyenjogúsítást. Az érettségi vizsgának eltörlését a magam részéről kívánatosnak nem tartom. Azzal az ellenvetéssel szemben, hogy igen nagy lenne Magyarországon a középiskolák száma, külföldi statisztikai adatokat hoz fel. Véleménye szerint az iskolák száma éppen nem nagy, csak az iskolák eloszlása nem arányos. Ezt orvosolni fogják a polgári iskolák reformjával, amely a középiskolai oktatás adminisztrációját is olcsóbbá fogja tenni. A leányiskolák számának szaporítását elkerülhetetlenül szükségesnek tartja. Hasonló nyilatkozatot tesz a kereskedelmi iskolákról is. Ezek életképességét jellemzi, hogy a tanulók 76 százaléka tényleg kereskedelmi téren nyer alkalmazást. A felső iskolák kérdésénél bejelenti, hogy az újítás, amely az egyetemen történt, egy közgazdasági szakosztály szervezése. Ezek a közgazdasági mérnökök bizonyos vizsga letétele mellett közgazdasági doktorátust is szerezhetnek maguknak.

Ugyanezen szempont vezetett engem, amikor t. barátomnak, a földművelésügyi miniszter urnak javaslatba hoztam, hogy nem lehetne-e kapcsolatban az új egyetemen alapításával az egyiknél a mezőgazdasági akadémia is szervesen bekapcsolni?

Még a folyó évben megnyitjuk úgy a debreceni, mint a pozsonyi egyetemet. Debrecenben felállítatik a teológiai, jogi, államtudományi és bölcsészettörténelmi fakultás a természet-tudományi nélkül. E három fakultás

tehát Debrecenben már a folyó évben szeptemberben megkezdni működését a régi kollegium épületében. Ugyanitt a város kórházat is épít, erre a pályázat ki lett írva, a munkálat megkezdődött és ez a kórház elkészül 1916-ig. Ez évben kezdődik tehát Debrecenben az orvosi fakultás, melyet a harmadik évi tanfolyammal kezdünk meg s folytatjuk az ötödikig, azután megyünk vissza az első évfolyam megnyitására, amikor az elméleti tanintézetek is elkészülnek. Pozsonyban más módot kell választani. Mint-hogy ott a kórház amúgy is zsufozott, új kórház építéséről nincsen szó, hanem klinika építéséről. Ott az orvosi tanfolyamot az első évben kezdjük az elméleti oktatással. A pozsonyi egyetem természetfajta fakultását kapcsolatba hozzuk a magyaróvári akadémiával.

Ha az illető ezek alapján leteszi a doktorátust, lehet nemcsak doctor economicus, hanem doktor economicus et politicus. Egyes közigazgatási szakban valóban nélkülözhetetlen ilyen képzettségű egyén alkalmazása.

Az ifjuságot úgy akarja a vidéki egyetemre szorítani, hogy a nem budapesti illetőségűek részére a budapesti egyetemen megdrágítja a tanulást és nem engedélyez tandíjmentességet. Bejelenti, hogy az új egyetemek szervezeti szabályainak kidolgozására bizottságot küldött ki.

Némi ellentét látszik abban, hogy takarékoskodva az állami intézeteknél, mégis segélyezzük a felekezeti középiskolákat. Ennek a magyarázata egyszerű. Ugyanis ha ezeket segélyezzük, akkor mindig az építkezésnek csak egy részére vonatkozik, míg ha állami iskolát építünk, akkor az egész összeget kell előteremteni. tehát így még mindig jobban szaporíthatjuk a középiskolai épületek számát és hamarabb segíthetünk bizonyos bajokon. A tanári fizetések ügyéről szólva

megjegyzem, hogy magam is nagyon szívesen viselem a tanárok ügyét, azonban elvi megállapodása a kormánynak, hogy az idén egyáltalán semmiféle státuszrendezést nem eszközöl. Azonkívül jelenthetem a t. Háznak, hogy a felekezeti nem állami tanárok nyugdíjellátási törvénye már teljesen készen van s legközelebb fogom ezt a t. Háznak benyújtani. Ez alkalommal a részletekbe nem kívánok belebocsátkozni.

Ezekben törekedtem a t. Háznak általános képet nyújtani jelenlegi közoktatásunk állapotáról s annak jövő terveiről. Kérem ezek kapcsán méltóztassék a költségvetést általánosságban elfogadni.

A vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetését ezután részleteiben is elfogadták.

A hétről.

— május 8

— A közigazgatási bizottság ülése. Vármegyénk közigazgatási bizottsága e hó 6-án Ivánka István főispán elnöklése mellett rendes havi ülést tartott. Az elintézt ügyekről lapunk jövő számában részletes tudósítást adunk.

— A kir. ügyészség köréből. Lipsey Ervin dr. kir. főügyész helyettes e hó 7-én kezdette meg négy heti szabadságát, melyet Karlsbadban fog tölteni. Távollétében a hivatalt Lamos Elemér kir. ügyész vezeti.

— A közegészségügy államosítása. Az Országos Orvosszövetségnek körülbelül ötven megyei főorvosból és hivatalos orvosból álló küldöttsége e hó 6-án tisztelgett Tisza István gróf miniszterelnöknel és Sándor János belügyminiszternél, átadva nekik az Orvosszövetség memorandumát a közegészségügyi közszolgálat államosításáról. A küldöttség szónoka, Kétly Károly báró előadta, hogy az Országos Orvosszövetség a közegészségügyi közszolgálat államosítása érdekében most, a mikor a

közigazgatás államosítása napirendre kerül, a következő szempontokat ajánlja a kormány figyelmébe: Az orvosok elsősorban a közegészségügyi közszolgálat államosítását kívánják önálló hatáskörrel és az arra hivatott közegek, tisztviselők bizonyos önálló rendelkezési jogával; kívánják továbbá az orvosok, hogy a köztisztviselők minősítéséről szóló törvényben ne csupán a jogi végzettség legyen a kvalifikáció alapja, hanem a főiskolai oklevél és szakképzettség. Tisza István gróf miniszterelnök válaszában hangoztatta, hogy az alapelvek tekintetében teljesen egyetért az orvosi karral; a vármegyei reformok körében a vármegyei főorvosi és járásorvosi intézmény államosítása meg is fog történni. Sajnos, a községi és a körorvosi intézmény ebbe a keretbe nem vonható be. Erre majd csak a községi törvény reformjának végrehajtásával kapcsolatban kerülhet sor. Nagyon kívánatos volna e téren is az illető közegészségügyi tényezők államosítása, mert csak így juthatunk a közegészségügy terén is szorosabb kapcsolatba az európai államokkal. Az orvosok bizonyosak lehetnek arról, hogy kéréseik és kívánságaik méltánylásban fognak részesülni és figyelembe fognak vétetni. Sándor János belügyminiszter személyes tapasztalásából ismervén a vidéki orvosok helyzetét, teljes jóindulattal és jóakarattal fogja az orvosok kéréseit elbírálni. A részletekről e percben még nem nyilatkozik, azonban azt hiszi, hogy ha nem is egy csapásra, de sikerülni fog majd a közegészségügyi közszolgálat kérdéseit oly módon rendezni, a mely alkalmas lesz arra, hogy teljes megnyugvást keltsen. A küldöttség tagjai mind a miniszterelnök, mind a belügyminiszter választát megnyugvással vették tudomásul.

— A főegyházmegye köréből. A főegyházmegyei hatóság Portelky Tivadar nagymarosi plebánost a nagymarosi alesperesi kerület tanfelügyelő alesperesévé nevezte ki.

— A Patronázs Egyesület. Az ipolyi Patronázs egyesület Ipolyváson a kir. törvényszék tárgyalási termében e hó 18. napján délelőtt 10 órakor tartja alakuló közgyűlését Martinovich István kir. törvényszéki elnök, az alakulást előkészítő bizottság elnöke elnöklése mellett. A közgyűlés tárgysora a) az alapszabályok megállapítása, b) a tisztikar megválasztása, c) a választmány megválasztása.

Mariskához.

Főfehér a lelked, az élet salakja
— Hívelem nem küzdöttél — nincs még rátopadva,
Két szemed lükrében ott ragyog az álom,
Melyben boldogságod tanujelét látom.

Levelek árnyában bimbó voltál tegnap
§ — hogy a hínnyilásod nem tartott csak egy
[nap —

El sem tudom hinni: rózsá leffél mára,
Az én hűskertemnek egyetlen virága.

Megreszkettek azon, édes gondolatra,
Hogy a sors a régi álmodat meghagyta,
§ — nem létezett még meg éltünk csalfa
[képe:

Virágmézet szedő pillangóly meséje.

Álmodj tovább édes, álmodd a mi álunk,
Hiszen csak addig tart minden boldogságunk:
Míg hiszünk az álmok lünderészep honában,
§ — nem piszkolódunk be az élet saráiban!

Marton József.

A vörös rém.

(Időszerű cikk a vörhenyről.)

A kiütéssel járó ragályos gyermek betegségek közül kétségtelenül a vörheny bírja legnagyobb mértékben az orvosok és a nagyközönség érdeklődését. A nagyközönséget nemcsak nagy veszedelmessége, sok formájú megjelenése miatt, hanem azért is, mert tudja, hogy a hatóság a betegség elfojtására a leghatásosabb módot, a kórházban való izolálást választja és szinte maga iparkodik, — talán tulbuzgóan is — a hatóság segítségére lenni az esetleg eltitkolt esetek felderítésében és évek folyamán mindenki valóságos vörheny-szakértő lett.

Mint-hogy azonban a nagy közönség a vörheny kérdésében sok tekintetben téves nézetet vall, egyszer a baj mibenlétét tulbecsüli, máskor meg a veszedelmet lekicsinyli, helyén valónak tartom, hogy a vörhenyről néhány mozaikszerű észrevételt tegyek, talán ezzel is hozzájárulhatok a nagyközönség felvilágosításához.

Mindjárt kezdetjük a baj nevével. Sokan összetévesztik a vörhenyt a kanyaróval és ezeknek közhasználatban levő neveit egymással. A vörhenyt másképp scharlachnak vagy skarlatnak mondják, latinul skarlatina a neve. A kanyarót nálunk közönségesen frizlinek nevezik, latin neve morbilli. A falusi lakosság „petecs”-nek

mondja a vörhenyt, de ugyancsak petecsek-nevezi a kanyarót is, mutatván ezzel, hogy nem tesz különbséget a betegség között. Pedig a különbség óriási: a kanyaró az esetek többségében enyhe lefolyású, a vörheny minden esetben a legkomolyabban veendő betegség. Másrésztől azonban a kanyaró összehasonlíthatatlanul ragályosabb mint a vörheny.

A vörhenynek a kórokozóját még ezigdig az orvostudomány nem ismeri. Ez az oka annak, hogy direkt a kórokozót ellenindítható gyógyítása sincsen, mint pl. a difteritisznek szérum-oltás alakjában.

A fertőzéshez elég a betegszobában való rövid tartózkodás is, természetesen hosszabb ott tartózkodás, vagy a beteggel való közeli érintkezés csak elősegítheti a fertőzést. A vörheny mérge ott tapad a beteg ágyán, a ruháján, a játékszerén, a könyveken és a beteg által használt mindenféle edényen. A publikum egy része azonban tulmegy a szükséges óvatosság határára és gyermekeit járványos időben a szobában tartja és elvonja a levegőtől, azt gondolván, hogy a vörheny „a levegőn át” is fertőz. Ez nem áll; és a szobabazárás még ártalmas is, mert a gyermeknek ellenálló képességét rontja. A gyermekeket levegőre kell tehát küldeni, természetesen vigyázva arra, hogy a gyermek és kiscserje séta közben másokkal ne érintkezzék.

A vörheny a betegség minden stádiumában fertőz ugyan, de a fertőzés veszé-

— **A törvénykezés köréből.** Az igazságügyi m. kir. miniszter *Katona János dr.* ügyvédjelöltet az ipolysági kir. törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

— **A H. G. E. ülése.** A Hontvármegyei Gazdasági Egyesület e hó 6-án tartotta igazgatóválasztmányi ülését Wilczek Vilmos gróf elnöklelte alatt. Az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy a temesvári gazdaggyűlésen, a pozsonyi méhészeti kiállítás és kongresszuson, a szőlőszeti kongresszuson Bpestén képviselheti magát az egyesület. A hercegprimástól, ha kellő anyagi támogatást kap a kormánytól, megveszi kertészeti iskola céljára a kemencei régi vármegyeházat. Szokolya községnek hidmérleg felállításához az ebadó alappól 100 kor. segélyt adni javasol. A községi falkolák okszerű és gazdaságos kezelésére tervezetet fog a törvényhatóság részére készíteni. Ipolyvece község legelővételei ügyét pártolja és a miniszteriumnál a megadandó segély ügyében közbe fog járni. — Ipoly-ság járási mezőgazdasági bizottság előterjesztését elfogadja és az állatdíjazás helyének megjelölését a jövőben a bizottságtól fogja kérni.

— **A közigazgatás köréből.** *Trupp Károly* vármegyei irodaigazgató e hó 1-én a IX. fizetési osztály 1-ső fokozatába illetőleg illetményben a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába lépett elő.

— **A hontnémeti—selmeczi vasút.** A kereskedelmi m. kir. miniszter *Ivánka István* főispánnak mint a hontnémeti—selmecbányai helyi érdekű vasút kiépítését tervező érdekelttség megbízottjának, a hontvármegyei helyi érdekű vasút hontnémeti állomásából kiágazólag Berencsfalu és Szentantál községek érintésével Selmecbányáig vezetendő helyi érdekű vasút vonalra az 1907. évi november hó 22-én 97. 414. szám alatt kelt rendelettel kiadott és legutóbb a múlt évi május hó 31-én 34. 707 szám alatt kelt rendelettel meghosszabbított előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.

— **Vörheny miatt bezárt iskola.** Az ipolysági r. kat. iskola növendékei között vörhenyjárvány ütött ki. Négy megbetegedésből kettő halálos kimenetelű volt. Szerencsére a járvány tovább nem terjed, de nagyon helyes óvintézkedésekből az iskolát bezárták. *Schreiber Aladár* esperes plebános, tanfelügyelő ezek folytán a tanévet is bezárta, és a tanulók a husvétii érdemjegyeik alapján nyertek bizonyítványt

— **A III. osztályú adótárgyalások.** Az ipolysági adóhivatali kerületben működő adó-kivető bizottság által a harmadosztályú kereseti adó alá eső adózók adóinak tárgyalása községenként, illetve körjegyzőségenként a következő sorrend szerint fog megtartatni:

Május hó 11-én a nagybörzsényi, kisgyarmati körjegyzőség községei,

május hó 12-én a garamsallói, hontfűzesgyarmati, tergenyei körjegyzőség községei,

május hó 13-án a deméndi és drégelypalánki,

május hó 14-én a hontvársányi és ipolyságvidéki,

május hó 15-én a bátorfalui, kőkeszti és nagyecsalomjai,

május hó 16-án az ipolynyéki és ipolyszécsényi,

május hó 18-án a kemencei és kistompai,

május hó 19-én az ipolyviski, dalmadi és egyházmárai,

május hó 20-án a palásti és egegi körjegyzőségek községei,

május hó 22-én a teszeri körjegyzőség községei és Szokolya nagyközség,

május hó 23-án a szobi és garamkövesdi,

május hó 25-én az ipolyszalkai és márianosztrai,

május hó 26-án az ipolyszakállosi és ipolypásztói körjegyzőségek községei,

május hó 27-én Nagymaros,

május hó 28, 29-én Ipolyság,

május hó 30-án Vámosmikola és Perőcsény községek.

— **Az oroszka—nagyepeszeki iparvasút.** A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a garamvölgyi cukorgyár részvénytársaságnak az oroszka—szeliz-nagyepeszeki iparvasút fejlesztéseképen Nagypeszek község határából kiindulólag Nemesoroszi, Kispeszek, Ágotamajor, Lontó, Szete, Kisvárosmajor, Viskimajor, Alsószemeréd és Pápai major és változatoként Nagypeszek, Ágotamajor, Szárd és Kisvárosmajor érintésével tervezett 0.76 m-es keskenynyomtávú gőzüzemi iparvasút vonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **Eltűnt postatiszt.** *Németh Dénes* kir. posta segédtsízt e hó 5-én délelőtt 10 órakor lakásáról azzal a szándékkal távozott, hogy egy kis délelőtti sétát tesz. Azóta nyoma

vesztett. Minthogy sem ebédre sem délután 1 órakor kezdődő hivataloskodásának megkezdésére nem jelentkezett, az ismert pontossága folytán hivatalában távolléte gyanussá vált és körözésére hatósági intézkedés történt. Épen azért mert hivatalos mulasztás nem terheli, egyébként rendezett viszonyai, jó nevelése, csendes szolid természete folytán az öngyilkosságra ok fenn nem forog, véletlen balesetnél valószínűbb, hogy még 5-én délelőtti 11 óra tájban valami bűnténynek esett áldozatul valahol az erdőben. Szikár, barna 22 éves fiatal ember volt. Eltávozása idején szürke puha kalapot, térdig érő sötét szürke felöltőt, vörös barna ruhát és fűzős cipőt viselt.

— **Tűzek.** E hó 2-án a délelőtti órákban *Paláston Ivánka István* főispán kárára tüzeset történt. A gazdasági udvarban álló magtár épület és az ennek falához illesztett autó garázs égett le. A tűz a garázsban keletkezett, ismeretlen módon; valószínű azonban hogy az autó kerekek vulkanizálásánál használt lámpa szikrájától foghatott tüzet valami benzin-es rongy. Az autót sikerült sérülés nélkül kimenteni, — az ugyanott elhelyezett cséplő garnitúra azonban elpusztult. A kár mintegy 13.000 korona, biztosítás útján némileg megtérül.

— **Zmeskáll György ipolysági földbirtokosnak a Homokon levő háza e hó 5-én kigyuladt. A háztető faszerkezete valószínűleg a fűrdőszoba kéményéből kipattant szikrától tüzet fogott, de a gyors oltással sikerült a tüzet elfojtani, úgy, hogy csak a tető egy része égett le.**

— **Sérelmek a postaindítás körül.** Kereskedői körökből kapjuk alábbi sorokat: A m. kir. postaigazgatóság újabb intézkedése szerint Ipolyságról csak azon csomagokat és leveleket továbbítják, amelyek déli 12 óráig lesznek a postára feladva. A reggeli postát úgy a hivatalok mint a kereskedők délelőtt 11 esetleg 12 órakor, a Vác felüli postát pedig csak d. u. 1 órakor kapják kézhez, s így nem áll módjukban ugyanaz nap elintézni. Ha még tekintetbe vesszük azt, hogyha közbe ünnep esik, akkor postánk csak harmadik napon érkezik Pestre. E hó 7-én *Berezeller Lajos*, *Polgár Ignác* és *Vermes Józsefből* álló küldöttség járt a postafőnöknél azon kéréssel, hogy a délutáni postát indítsák úgy mint eddig, tudniillik úgy, hogy a mi 3 óráig feladva lesz, még *Párkány felé* elmelessen. A postafőnök megígérte, hogy az igazgatósághoz felterjesztést intéz, mi-

lye az első napokban jelentékenyen kisebb, mint pl. a hámlás szakában.

Az emberek minden korban megkaphatják a vörhenyt. Leginkább a gyermekek a 3. és 5. évek között, vannak veszélyeztetve, ellenben csecsemők fél éves koruk előtt alig vannak disponálva a fertőzésre.

A fertőzés kapuját minden valószínűség szerint a torok, különösen a mandulák képezik. Ezért is kell a scharlachot megelőző és kiséző torokgyulladás különös figyelemre méltatni. Ez a feltevés képezi egyik alapját *Szontagh Félix* kiváló gyermekgyógyász professzor orvosi körökben sokat említett vörheny tanulmányainak. Szerinte a vörheny nem is egyéb mint sajátos torokgyulladás és némelyeknél az állítólagos fertőzés megmarad torokgyulladásnak, míg másoknál — kiknek szervezete valamiképen legyengült, vagy megváltozott — a torokgyulladás járulnak a vörheny egyéb tünetei. És tényleg gyakran látjuk, hogy vörheny beteget ápoló felnőttek, pl. a beteg gyermek anyja megbetegszik torokgyulladásban akkor, mikor a gyermeke kifejezett scharlachban fekszik. Ezt a torokgyulladást méltán tekinthetjük scharlachos eredetűnek, pedig a scharlachnak minden egyéb tünete hiányzik.

Az ilyen látszólag ártatlan torokgyulladásban levők, akiknek ez közérzetét sem zavarja és így fennjárnak, lehetnek okozói a scharlach elterjedésének a gyermekek között pl. a gyermek megcsókolása

által. Ezért is, meg sok másért is hirdetik az orvosok azt, hogy milyen káros, sőt végzetes lehet a gyermeket szájon csókolni; azt még a szülőknek sem szabadna megtenniök.

Ilyen járványos időben mindenki feszültebb figyelemmel nézi gyermeke testi jólétét és nincsen olyan jelentéktelen betegség tünetet, amit ne tartana vörhenyre gyanusnak, azért röviden jelzem, miképen is kezdődik a vörheny.

7—10 napi iappangási időszak után, melynek folyamán semmi se árulja el a szervezet fertőzött voltát, a betegség rendszeren hányással kezdődik. Ezt a kezdeti tünetet nagyon sokan tul becsülik, mert nem minden hányás jelent vörhenyt is, hiszen ez a legtöbb gyomor-bélzavarnak tünete és a gyermek igen gyakran lázzal reagál bármilyen természetű hőemelkedésre éppenugy, mint a felnőtt hideg borzongással, vagy — rázóhideggel. Viszont a vörheny az esetek felénél egyáltalán nem hányással kezdődik. Az esetleges hányás mellett a láz azonnal magasra, kb. 40 fokra emelkedik, a gyerek fejfájásról és torokbeli kellemetlenségekről panaszkodik. A nyelv erősen bevont, az első éjjel folyamán deliriumok jelentkeznek. Másnapra vagy még aznapra, ritkán csak a harmadik napon megjelenik a tipikus bőrkiütés, magas láz, igen szapora pulzus és a toroktünetek súlyosbodásának kíséretében. Ez a bőrkiütés egészen jellemző és élesen megkülönböztethető a kanyaró kiütéstől; ez

utóbbinál ugyanis a bőr sötétvörös lenesényi foltoktól borított, melyek szabálytalan kerek alakúak és egymástól pontosan elhatároltak. Ezzel ellentétben a vörhenynél az egész bőr diffuze, összefolyóan vörös, mintha az egész test skarlátszínű festékekkel volna sűrűn „lespricelve”. Először a kulcsontján jelenik meg, innen terjed az egész testre, csupán a száj környéke marad feltűnően fehér és halvány. Normálisan lefolyó enyhe eseteknél kb. a 6 napon a kiütés eltűnik a nyelv és torok feltisztul, a láz elmúlik és előbb-utóbb megkezdődik a hámlás.

A betegség különböző lefolyása, más betegségekkel való társulása, az egyes szervek részéről mutatkozó komplikációk, a lefolyásban észlelhető különbségek már mind olyan dolgok, amelyek nem képezhetik tárgyát ilyen feljegyzésnek.

Még csak a betegség megelőzésére szükséges néhány megjegyzést tennem.

E tekintetben nálunk a hatóság igazán minden lehetőt megtesz és nem a lokalpatriotizmus beszél belőlem, ha kijelentem, hogy e tekintetben fölötte állunk nemcsak a szomszédos megyeszékhelyeknek, hanem nagyobb városoknak, sőt Budapestnek is.

Amint a vörheny megállapítottatik, a beteg azonnal a kórházba kerül és a lakást rögtön formalin-gőzökkel fertőtleníti a hatóság. Ennek háromszoros előnye van: először a betegnek, mert a kórházban állandó orvosi felügyelet és kezelés mellett képzett és lelkiismeretes ápolók segítségé-

után ő maga is belátja ennek a kívánságnak a jogos voltát és a most neheztelt intézkedése csakis felettes hatóság rendeletén alapszik. — Magunk részéről is úgy a közhivatali, mint az általános magánérdek szempontjából elodázhatatlannak tartjuk e sérelmes intézkedés megszüntetését, mely legalább is 24 órai eltolódást jelent, a postai közlekedés lebonyolítása körül. S nem kételkedünk benne, hogy postahivatalunk, mely hagyományosan a közönség iránt mindenkor és minden vonalon elismert figyelmet és előzékenységet tanúsított, ezt a sérelmet mihamar orvosolni fogja

— **Halálozások.** Hermann Adolf nyugalmazott m. kir. adótáros e hó 5-én 63 éves korában Győrben meghalt. Temetése e hó 7-én volt.

— **Nigrinyi Margit,** Nigrinyi Ferenc ipolysági pénzügyi kataszteri irodatiszt 8 éves kis leánya e hó 5-én vörhenyben meghalt.

— **Róth József** ipolysági kereskedő felesége szül. Heimann Frida e hó 7-én 22 éves korában meghalt.

— **A gyermek számára való kedves ajándékot** oszt szét ingyenesen a bécsi Nestlé cég. Kedves papír-babák ezek művészi kivitelben, amelyek kellemes szórakozást nyújtanak a gyermekeknek. Ezen ajándékot kivül mindenki próbadozozokat is küldenek a Nestlé-féle gyermeklisztből s ezt is teljesen díjtalanul. Az ingyen babát és nestlé-lisztet kívánatra azonnal elküldi a Herni Nestlé cég. Wien, I., Biberstrasse 66 P.

— **A megindult jéghegyek.** Newyorkból jön a hír, hogy néhány nap óta Grönland és Labrador felől a jéghegyek szokatlanul nagy tömegben usznak le dél felé. A jéghegyek vándorlása április végén szokott kezdődni és tart június közepéig. Délkelet felé való útjukban leusznak egészen a 45-ik szélességi fokig, ahol belekerülnek a délről jövő és északkeleti irányban haladó meleg Golf áramlat sodrába. A találkozás helyén nagy örvénylés támad. Ilyenkor azután nagy veszedelem fenyegeti az erre haladó gőzösöket, miért is az amerikai Egyesült-Államok kormánya a „Titanic” katasztrófája óta rendszeres őrszolgálatot tart fenn ezen a helyen. Itt emlíjük meg, hogy van egy teória mely szerint a májusi fagyokat (a három fagyos szent) az északról leuszó jéghegyek megjelenése okozza. Mintha a jéghegyeknek

vel részesül az összes szükséges gyógytényezőkben, amelyek a kórházban leginkább kéznél vannak; másodsor rendkívül előnyös a publikumnak, mert így mindjárt az első esetek elkülönítettek és a fertőző forrás megszűnik. Látszik is különben az eredmény, mert nálunk a járvány az utóbbi években alig terjedt el és mindenkor lokalizálható. És harmadsor előnyös a gyakorló orvosoknak, mert nem kell a vörhenyes betegeket kezelniök, azokkal állandóan érintkezniök és így sokoldalú elfoglaltságukban önmaguknak folytonos és igen terhes fertőtlenítéstől megkímélhetnek.

Általában tulzott a közönségnek félelme az orvosoktól és sokan már az első scharlach eset után félve kerülnek az orvost. Pedig az orvos ilyenkor szemmel tartja a közegészségügy követelményeit, hiszen majdnem mindegyiknek saját otthonában van külön félteni valója és scharlach betegétől jövet átöltöznek, megmossák kezüket sőt arcukat is dezinficiáló szerekkel. Ami a mostani scharlach járványt illeti, fölösleges a tulzott nyugtalankodás, csak 4 eset volt és úgy látszik, hogy már a járvány meg is van fékezve. Tulajdonképpen inkább a környékbeli falvaktól kell félni, de azokban a hatóság legpedánsabban körültekintő óvintézkedései és buzgalma is hajótörést szenvednek a falusi lakosság kultúrталanságán és nemtörődömségén.

Hámos Aladár dr.

most szokatlanul nagy tömegben való megjelenése és az ezzel egyidejűleg föllépett fagy ennek a teóriának a helyesége mellett bizonyítana.

— **Lódiázás Ipolypásztón.** A Hontvármegyei Gazdasági Egyesület a m. kir. földmivelésügyi miniszter által adományozott segéllyel és Wilczek Vilmos gróf által adományozott díjakkal e hó 24-én délután 3 órakor Ipolypásztón lódiázást rendez. A díjak következőleg osztatnak ki: I. 3 éves kancák jutalmódija, melyek tenyésztésre kiválóan alkalmasnak találtaknak, I-ső díj 100 korona, II-ik díj 80 korona, III-ik díj 70 korona. II. Anyakancák csikóival. I-ső díj 80 korona, II-ik díj 60 korona, III-ik díj 50 korona, IV-ik díj 40 korona, V-ik díj 20 korona. III. Wilczek Vilmos gróf által adományozott díjakból egy éves csikók jutalmazására. I-ső díj 50 korona, II-ik díj 30 korona, III-ik díj 20 korona. A 3 éves kancák jutalmódijának fele része a díjnyertes kanca tulajdonosának azonnal kifizetetik, a másik felerésze 1915. évben, ha a kancatulajdonos a kanca befedeztetését vagy vemhességét fedeztetési jeggyel igazolja, vagy pedig a hozott csikóival együtt május hó 1-ig bemutatja. Ha időközben a ló eladtnék, a visszatartott díj felerésze ki nem adható. Hidegvérű lovak nem díjaztatnak. nagyobb birtokosok jutalomra érdemes állataik után elismerő oklevelet fognak kapni. Felkéri az egyesület vármegyénk lótenyésztőit, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg állataikkal a lódiázáson, hogy a bizottság meggyőződést szerezhesen a lóállomány fejlettségéről és ez indokból a jövő években rendezendő kiállításokra nagyobb és több díj adományozására tehessen előterjesztést.

— **Modern nagy alaku levélpapír,** doboz és 10 drb.-os csomagolásban igen nagy választékban különféle minőségben igen jutányosan Neumann Jakab papírkereskedésében kaphatók.

— **Májusi fagy.** Május, a bizakodás hónapja, a gazda reménysegeinek ideje, cirógató meleg napsütés, áldásthozó eső helyett országos fagyot hozott. Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka, az országot végigtartotta a gyilkos hideg. Az ország minden zugából érkező vészhirek szerint szőlőket, gyümölcsöket és vetéseket egyaránt tönkretett s a perspektiva, amely ezekből a táviratokból a jövőre nyílt, — most, amikor a legutóbbi hivatalos termésmelentés a legjobb reménysegekkel biztatott — megdőbentő volt. Szerencsére a földmivelésügyi minisztériumba a fagykárrol érkező jelentések erősen tulzottnak bizonyultak. A kétnapos éjjeli fagy nem okozott olyan károkat, mint az első pillanatban hitték. A jelentések pesszimiztikusak és a kár körülbelül negyede annak, amit a jelentések feltüntettek. De így is vármegyénkben is a gyümölcsben, különösen pedig a szőlőkben a kár eléggé jelentékeny.

— **A Loudesi Magyar Zarándoklat** iránt már eddig is megnyilvánult nagy érdeklődésre való tekintettel Gaibl Sándor p. praelátus, apátkanonok (Pozsony, Káptalan-u. 3.) ezuton kéri a zarándoklatban résztvenni szándékozókot, hogy jelentkezéseiket mielőbb küldjék meg fenti címére, mivel a még rendelkezésre álló helyek a jelentkezések sorrendjében lemek betöltve, Programokat készséggel küld az érdeklődőknek.

— **Pályadíjak gyümölcsfatenyésztőknek.** A Magyar Földhivatalintézetek a hazai gyümölcsfatenyésztésnek községi faiskolák

utján való előmozdítása céljából a folyó évben is egy darab hatszáz koronás, két darab négyszáz koronás és tizennyolc darab kétszáz koronás díjat tűz ki oly tanítók jutalmazására, akik faiskolát kezelnek és a fatenyésztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni. Ezen díjakra pályázhat minden községi faiskolát kezelő néptanító valamint oly községi kertész is, ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolában a gyümölcsfatenyésztést hivatásszerűen tanítja és tanításának eredményeként községekben és vidékén a nemes gyümölcsstermelés terén látható sikert képes felmutatni. A pályázati kérések elbírálásánál különös figyelmet fordítanak a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfajta nagyban való szaporítására, a faiskola kerítésének minőségére, az oltás módjára és végül a magas- és félmagas törzsű helyes nevelésére. A díjakra a pályázati kéréseket május 15-ig kell beadni az illetékes királyi tanfelügyelőknél, akik azokat a földmivelésügyi minisztériumhoz terjesztik fel. A díjakat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és az Országos Magyar Kertészeti Egyesület kebeléből kiküldött bírálóbizottság ítéli oda az arra érdemes pályázóknak.

— **A gyermekek azon rossz szokásból,** hogy orruk helyét szájukon át lélekenek és nyitott szájjal futkároznak az utcán, származik a gége és légzőcsövek hurutja A gyermekeknek ellenállóképesége leküzdí a könnyebb bajokat, de hogy valamely súlyosabb betegség kifejlődését meggátoljuk, minden legcsekélyebb köhögést azonnal kezelniük kell. A sok forgalomban levő gyógyszer közül egy sem oly gyors és biztos hatású, mint a Sirolin Roche, mely minden gyógytárban kapható és néhány nap alatt a kezdődő hurutot megszüntetni. Ennek a kitűnő háziszernek sehol sem szabad hiányoznia, hogy a betegség első jelenél azonnal használatba vegyük és jótékony hatását a beteg nyálkhardtára kihasználjuk.

— **Gazdátlan vicsla kutya.** Fehér, sárga foltos, kan, Vámosmikola tájáról, hozzám tévedt, tulajdonosa átveheti Szetén Reindt Román dr. plebánosná.

IRODALOM ÉS ZENE

(*) **A Vasárnapi Ujság** május 3-iki száma igen érdekes képekben mutatja be reménybeli gyarmatunkat, Kiliát, az angol királyi pár látogatását Párisban, a háborúra készülő Mexikót, a fiemei új színházat, báró Fejérváry Gézát, a párisi új divatokat, a Nemzeti Színház régi, legelső terveit, a Schicht-féle repülőversenyt, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kaffka Margit regénye, Zsoldos László novallája, Lagerlöf Zelma regénye, Ady Endre és Farkas Imre versei, Schöpflin Aladár színházi cikke, Gineverné György Ilona tárcacikke. Egyéb közlemények: divatképek az autenti lóversenyekről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre öt korona, a Világkrónikával együtt hat korona. Megrendelhető a Vasárnapi Ujság kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanítt megrendelhető a Képes Néplap, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

(*) **Fejérváry Géza** báró temetéséről öt jó fotografiai képet találunk a harmincötödik életévét járó Ország-Világ e heti számában. Egyéb érdekes képek: Török nők a telefonközpontban. Az angol trónörökös ski-kiránduláson, Tampico városa Mexikóban, Aviatikusok szerencsétlensége, A megbontott Lánchíd, Az Erzsébet-híd, A városligeti szökőkút körül, A budapest-bécsi repülés hősei (2 kép), Nyári divat (3 kép) A newyorki szabadságszobor, A francia választások stb. Egy sereg arckép is gazdagítja e héten az Ország-Világ illusztrativ tartalmát. A lap irodalmi részében költeményeket, regényeket, novellákat, kritikai cikkeket és verseket irtak a szerkesztőkön, Váradi

Antal és Falk Zsigmond dr-on kívül: Csávolszky Mihály, Földes Sándor, Hangay Sándor Molter Károly, Moly Tamás. Pereszlényi Pál, Schmittelné Feer Eliz Sebők Lajos, Szentkirályi B., Zivuska Andor. Kitiűnően szerkesztett rovatok ezenfelül: Színház, Művészet, Irodalom, Hírek, Zene, Sport stb. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, V. ker) Hold-utca 7), ahová az előfizetési pénz is beküldhető. A lap ára fél évre 8 kor. Minden új előfizető is díjtalanul és portómentesen megkapja az Ország-Világ Almanach-ot ezt a pompás kétkötetes dísművet, mely száz író és művész munkáját foglalja magában.

(*) **Dörmögő Dömötör mint életmentő.** Ugy bizony mióta polgári foglalkozásra adta a fejét, életmentő is lett a híres-neves mackóból; egy kis leányt ment meg az égő ház negyedik emeletéről. Ezzel persze új fejezet képződik az élettrajzában s ezt mondja el Sebők Zsigmond a Jó Pajtás legújabb május 3-iki számában. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapjának e száma ezenkívül pompás verset közöl Endrődi Sándortól, szép kis szindarabot Witt Emilnétől, érdekes elbeszélést Mauks Kornéliától, bájos képet Endrődi Bélától, mulatságos mókát Zsigabácsitól. Bernáth János, a Nemzeti Tornacsarnok igazgatója a cserkészek távirójáról ír cikket, Zuboly Kubeik, a világhírű zeneszerző gyermekeiről, Benedek Elek folytatja regényét. A kis krónika rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát.

A Jó Pajtás-t a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél évre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a Jó Pajtás kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Berson



Divatsevegés.

(A Divat-Ujság-ból.)

Fényes és ragyogó az "ujdivat" nyári szövetek színe, melyekből természetesen az első helyen álló fehér szövetek mellett válogatnak nyár derekára való ruháknak. Van például a téglavörösnek egy olyan élénk fajtája, mely mellett a mult télen divatos volt tangószín szinte fakó. E mellett van egy erősen vöröses lilaszín, fénylően kék levendulaszín és a piskótaszínek egy erős fajtája, mely színeket mind csak nagyon óvatosan lehet alkalmazni. Mindazáltal, a hogy az új modelleken láttuk, mégis nagyon esinosak, különösen ha fehér díszel enyhítik a színek élénkségét.

A nyári ruhák diszitására van egy újfajta batiszt, az úgynevezett üvegbatiszt, mely van olyan lágy, mint a selyemsifon és mostanság belőle készül a legtöbb ruhadísz. A ruhát és kabátos ruhát újra leginkább frotéból varrják, mely nem csupán simán szöve és minden vastagságban kapható, de van csikos és kockás fajtája is. Mellette kedvelt a voál és krepp, mely szintén van csikos is, kockás is. A gyapjuszövetek közül keresett a kotelé és poplén. Divatosak a színes műselyemszövetek simán és mintázottan és fődermük, hogy nagyon jól moshatók. Természetesen megtaláljuk a sok habos áttört batisztot és voált is, ami mind a kettő nagyon alkalmas a most divatos laza bluzokhoz.

Szoknyának kitűnő pótlása a gyapjuszövetnek a frotté, mely különösen fekete és fehér kockásan keresett, de kedvelt a csikos is nagyon. Am figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy sok mosószövetnek különösen a kreppféléknek megvan az a tulajdonságuk, hogy nagyon nyulnak és azért csak a laza formának felelnek meg, lehetőleg egyenes szabásban. Továbbá a ritkább szövésű a mosásban nagyon összefut és ezért jó, ha szabás előtt leforrázzák. Némely voálfajta ezáltal veszít valamennyit a lengességéből, de hát mégis az a fontos, hogy az első mosás vagy tisztítás után kárba ne vesszen a ruha.

A mi az új ruhaformát illeti, abban bőségesen utbaigazit a Divat Ujság mai száma. A laza bluz és derékformának anyai változata félhosszu és hosszú ujjakkal, hogy azok részletes leírását alig adhatjuk. Hátral egyre szélesebb és különösen széppé teszi a különféle mellény, gallér és mellényöv-dísz. A gallér most már sem nem sima, sem nem simul a nyakhoz, hanem laza, eláll, ráncolódik, a szerint, hogy úgy mondjuk, hogy neki tetszik. Mint a hogy a divat tulajdonképpen szintén annyira változatos az alakulásaiban, hogy válogathatunk formát tetszés szerint és mennél fesztelenebb, szinte rendtelenebb a redőzés, annál festőbb. A kinek megvan a fejlett egyéni ízlése az különben is sikeres tud minden divatot, tenni.

A szórakoztató a szokott gazdag tartalommal jelent meg Cikket írt bele Berson István, Sebestyenné-Stetina Ilona, Zempléni Gyuláné. Kozmetikáról Antal Gézáné ír, a kézimunka melléketlen Gorzaletzky Ilona ismerteti egy sereg szép és divatos kézimunkát, folyik tovább az S. Bokor Malvin "Mária" című érdekesítő regénye és a sok rovat: Háztartás, Nőgyesület, Kertészet, Új könyvek stb. nyilvántartja a nőolvast mindarról, a mi érdeklő és a mit tudni kíván.

A szabásiban és kézimunka-melléketlen kívül a mai számhoz még színes divatkép is van mellékelve.

A Divat Ujság minden hónapban kétszer jelenik meg. Előfizetési ára nagyon olcsó: negyedévre postán való szétküldéssel két korona husz fillér. Előfizethetni legelőszérűbben a kiadóhivatalba intézett postautalványon lehet. A Divat Ujság kiadóhivatala Budapeston, VIII., Rókk Szilárd-utca 4. számu házában van.

KÖZGAZDASÁG.

Adriai Biztosító Társulat—Triestben.

A társulat idei közgyűlését rácalmási Frigyesy Adolf m. kir. udv. tanácsos, vezérigazgató elnöklété alatt, számos részvényes jelenlétében április hó 27-én tartotta meg, ezuttal első ízben a társulat új triesti székházában. Ezen a közgyűlésen az 1913. évről, a társulat alapítása óta 75-ik üléstevnek, zárszámadásai terjesztettek elő.

A részvényesek elé terjesztett zárszámadási jelentésben az igazgatóság mindenekelőtt a társulat fenállásának 75 éves jubileumáról emlékezik meg, visszapiillantást vetve az 1838-

ik évben történt alapítás óta elért fejlődésre, kidomborítva azt a nagy lendületet, melyet a vállalat üzletmenete a folyó évvel betöltött 75-észtendő alatt felmutat és egyben hálával emlékezik meg mindazokról, akik akár vezető állásban, akár a társulat számtalan ügynöksége vagy képviselője keretében annak felvirágoztatásához és fejlődéséhez ténykedésükkel hozzájárultak.

A záró-számadás második része az 1913. üzletév eredményeit taglalja. Bár a társulat által üzött szakmák némelyike veszteséggel záródik is, az üzletév végeredménye kielégítő képet mutat. Az értékpapírok árfolyamának tetemes visszaesése folytán a társulat könyvszerű árfolyam-vesztése 1.766,839 koronát tesz ki, amely összegből a még rendelkezésre álló árfolyam ingadozási tartalék által 476,684 korona fedezetetett, míg a fenmaradó 1.290,155 korona egészében a folyó év terhére ment s így annak fedezete a vagyon tartalék igénybevétele nélkül történhetett.

Az életbiztosítási (A) osztályban 95.172,478 korona tőkeösszegegről szóló ajánlat terjesztetett be, a kiállított kötvények pedig 84.437,685 korona biztosított tőkéről szólnak. Az üzletév végével az életbiztosítási állomány biztosított tőkében kerek 560 millió koronát ért el, biztosított járadékokban pedig 1.427,000 koronát. Halál és elérési esetekért, valamint járadékok fejében a társulat 11.653.489 koronát fizetett ki. Az életbiztosítási osztály díjtartalékai az év végével 158.399,931 koronát, illetve a viszontbiztosított rész levonásával 144.537,736 koronát tettek ki.

Az elemi ágazatok (B) osztályában a díjbevétele a következő számokat mutatja: tűzbiztosítás 29.362,209 korona, szállítmánybiztosítás 4.917,563 korona, betörés-biztosítás 812,711 korona. A viszontbiztosítások összesen 16.110,118 koronát igényeltek. Az elemi ágazatokban a társulat károk fejében 26,037,259 koronát, a viszontbiztosított résznek levonásával 12.852,129 koronát fizetett ki. A elemi ágazatok díjtartalékai 22.282,294 koronát, illetve a viszontbiztosítókra eső rész levonásával: 12.160,441 koronát tesznek ki.

A társulat igazgatóságát és a hivatalnokokat alapszabályszerűen megillető nyereségrészesedés levonása után a fenmaradó nyereség egyenlegről a mult évhez hasonlóan 160 korona kerül részvényenkint kifizetésre.

Az üzletév végével a társulat tőkái és tartalékai a következőképen alakulnak: teljesen befizetett részvénytőke 10 millió korona, vagyon-tartalék 12 millió korona, nettodíjtartalék 155.698,177 korona, netto-kártartalék 4.593,922 korona, összesen 182.292,099 korona.

A nyugdíjpénztár és az alkalmazottak ellátási-pénztára összesen 4.438.062 korona vagyon felett rendelkezik.

MIKSZATH KALMAN

munkái.

Kisértet Lublón — — —	60 fill.
Prakovszky, a siket kovács — — —	60 „
Két elbeszélés — — —	30 „
Ne okoskodj, Pista! — — —	60 „
A németke és egyéb elb. — — —	60 „
Szent Péter esernyője — — —	1.50 „
A gavallérok — — —	60 „
Beszterce ostroma — — —	1.20 „
A demokraták — — —	60 „
Egy választás Magyarországon — — —	90 „
Tót atyafiak — — —	60 „
A jó palócok — — —	60 „

Kaphatók a „Honti Lapok“ kiadóhivatalánál, Neumannál Ipoly-ságon. :: :: :: :: :: ::

Ipolysági piaci árak

		Május 5.	
		K. f-től	K. f-ig
Buza	---	25 60	26 --
Rozs	---	19 40	20 --
Arpa	---	---	13 60
Zab	---	---	14 --
Tengeri	---	---	16 --
Burgonya métermázsa	---	---	1 60
Lud (kilonként)	---	---	1 90
Tyuk (páronként)	---	---	4 50
Csibe (páronként)	---	---	2 60
Tojás 1 drb.	---	---	-- 06
Marhahus 1 klgr.	---	1 60	---
Borju hus 1 klgr.	---	2 --	---
Sertés hus 1 klgr.	---	1 60	---
Juh hus 1 klgr.	---	---	---

megtartására 1914. évi május hó 20-ik napjának d. e. 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében közpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérők, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az előlvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Vmikolán, 1914 évi április hó 30. napján. SZABADHÁZY ISTVÁN kir. bir. végrehajtó.

Császárfürdő Budapesten. — Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévívízü radioaktív gyógyforrása; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák, külön hölgyek és urak részére. Török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamos-vizfürdők. A fürdők kitünő eredménnyel használatnak főleg csuzos bántalmaknál és idegbajok ellen. Ivókúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Gyógy és zenedíj nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld **Az igazgatóság.**

Szuperfosfát, thomassalak, chilisalétrom száritott marhatrágya, kálisó és egyéb műtrágyákat jutányosan ajánl és állandóan raktáron tart **Berczeller Jenő, Ipolyság.**

Szalatnya fürdő fogadóba kerestetik fogadós esetleg itczés. 6-6 ÜGYNÖK DIJAZTATIK.

Biró Lajos munkái:		Molnár Ferenc munkái:	
Gloria és más novellák	1:90 K.	A lilium	2:50 K
A háboru (dráma vázlat)	—:60 "	A farkas	3:-- "
A sajtó	—:40 "	Az ördög	2:50 "
Szolgák országa (regény)	—:60 "	Pesti erkölcsök	—:60 "
A császár és más férfiak	—:40 "	Gyerekek	—:30 "
Kis drámák	—:40 "	A doktor ur	—:60 "
Sárga lilium	3:-- "	A ferencvárosi angyal (Heltai—Molnár)	—:30 "
A jövő országútján	—:20 "		
Elbeszélések	—:30 "		

Kapható: A „HONTI LAPOK” kiadóhivatalában Neumannnál, Ipolyságon.

156 1914. vhtó. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. keresk. és váltó kir. törvényszéknek 1913. évi 43410. számú végzése következtében Dr. Kallós Nándor ügyvéd által képviselt Mezei Adolf javára 450 k. — f. s jár. erejéig 1913. évi április hó 3-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül foglalt és 1526 korona — fillerre becsült következő ingóságok u. m. butor, koesi, szikvizgép, hordó, prés, szállómalom nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vmikolai kir. járás-bíróság 1913. évi V. 1344 számú végzése folytán 450 k. — fill. tőkekövetelés ennek 1913. évi január hó 25 napjától járó 6 százalékos kamatai, eddig összesen 52 korona 61 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Kóspallagon leendő

100 db. VIZSGALAP
igen jó papiroson izlésesen kiállítva 1 k. 10 f.

100 drb. iskolai bizonyítvány
finom papiron elegáns kiállításban 4 korona

KAPHATÓ

NEUMANN JAKAB
KÖNYVNYOMDATULAJDONOS ÉS PAPIRKERESKEDŐNÉL
IPOLYSÁGON.

Sirolin "Roche" biztos gyógyhatást nyújt **katarrhusoknál** hörghurutnál, **asthmanál, influenza után.** **Sirolin "Roche"** kezdődő tüdőbetegséget **csirájában elfojt.** Kellemes íze és az étvágyra való kedvező befolyása megkönnyítik a Sirolin "Roche"-al való hosszabb kurákat!



A légzési szervek meghűléseit legbiztosabban a Sirolin "Roche"-al kezelik. Ezért nélkülözhetetlen ezen elismert és bevált szer minden háztartásban. Szíveskedjék a gyógytárakban **határozottan Sirolin "Roche"-t kérni.**

Nőknek

a legszegényebb konyhában, mint a legfényesebb palotában egyaránt vigyázniok kell az egészségükre, mert a feleség, az anya

nélkülözhetetlen

a család egyensúlyának fentartására. A nők altesti tisztasága szoros összefüggésben van egészségükkel és feltétlenül fontos, hogy

mindennapi

toilettük kiegészítő részét képezze a lysoform alkalmazása. A kényesebb testrészek mosásához és öblítéséhez — szóval az intim

toilettehez

használjanak a nők langyos vizet, melyhez kevés lysoformot öntsenek. Így tisztító és fehérítő szert használnak egyszerre. A

Lysoform

megóv számtalan fertőző vagy ragályos betegségtől, megszünteti az izzadságot és a néha fellépő kellemetlen illatot. Tegyen a lysoformmal kísérletet. Eredeti üveg 80 fillér minden gyógyszerárban vagy drogériában. Esetleg oly helyen, hol ily üzletek nincsenek, oda közvetlen is küldünk lysoformot a pénz előleges beküldése esetén.

250 grammos üveg	1.60 K
500 „	2.80 „
1000 „	4.60 „

Kérje tőlünk az

Egészség és Fertőtlenítés című érdekes könyvet, melyet ingyen és bérmentve küldünk.

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyára Ujpesten.

A volt Farkas-féle ház

szép kerttel azonnal

kiadó

esetleg szabad kézből

eladó.

Bővebbet

Gansel Ármin

kereskedőnél IPOLYSÁGON.
2-2

MEGJELENT

Hontvármegye tiszti- segéd-
: és kezelő személyzetének :

NÉVSORA

a vármegye területének szolgabirói járások és körjegyzőségek szerinti beosztása 1914. évre fali táblázati alakban.

— Ára 80 fillér. —

— **Kapható** —
NEUMANN JAKAB
könyvnyomdájában
IPOLYSÁGON.

Képeslapok és aktképek
Neumannnál kaphatók.



P az elasztikus
PALMA cipősarok
figyelje
meg
TARTÓSSÁGÁT

THIERRY A. GYÓGYSZERÉSZ BALZSAMA



Utolérhetetlen hatású tüdő- és mellbetegségeknek, enyhíti a katarust, megszünteti a fájdalmat okozó köhögést, Torokgyulladást, rekedtséget és gégebetegségeket, valamint lázt, különösen jó hatású gyomorgörcs és kolika ellen. Gyógyhatású aranyér és altesti bántalmaknál, tisztítja a veséket, étvágygerjesztő, elősegíti az emésztést. Kitűnően bevált fogfájásnál, odvas fogak, szájbüznél valamint az összes száj- és fogbetegségek, puffogás ellen, megszünteti a szájjal vagy gyomortól eredő büzt. Jó hatású pánthikagilisztánál. Meggyógyít minden sebet, sebhelyt, orbáncot, láztól eredő hólyagot, kelést, szemölcsöt, égési sebeket, megfagyott testrészeket, vart és kiütést. Fülbántalmak ellen kitűnő hatású. Minden háznál különösen influenza, kolera vagy más járványoknál kéznél legyen.

Irjunk: **Thierry A. Orangyal-gyógytárának**
Pregrada, Rohitsch mellett.

12 kis vagy 6 dupla 1 nagy specialüveg 5-60 korona.

∴ Nagyobb rendeléseknél jelentékeny árengedmény! ∴

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcse.

Megakadályozza a megszüntetett vérmérgezést, fájdalmas operációkat leggyakrabban feleslegessé tesz. Használatos gyermekágyas nőknél fájó emlők, tejmégindítás, rekedés, emlőkeményedés ellen. Orbánc, feltört lábak, sebek, daradt vágások, csontszu, fekélyek, ütés szúrás, lövés, vágás vagy zuzás által okozott sebeknél kitűnő gyógyhatású szer. Idősen testek eltávolítására mint: üveg, szálka, por, serét, tüske stb. kinövések, kárbankujus, képződmények, valamint rák ellen, főreg, rothadás, köröngyülés, hólyag, égési sebek, hosszú betegségeknek előforduló fültekvésnél, vérkeelésnél, fülfolyásnál, valamint kipállás esetén csecsemőknek is kitűnő hatású.

2 üvegárára K 360 a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett kapható.

Budapesten kapható: **Török József** gyógytárában, valamint az ország legtöbb gyógyszerárában. Nagyban: **Thalhammer és Seitz**, **Bochmeister Utódnai**, **Radanovits Testv.** drogueriákban Budapesten kapható. Ahol nincs árákat rendeljünk közvetlenül:

Thierry A. gyógyszerárából, Pregrada, Rohitsch mellett.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a jó hírnévnek örvendő

mészáros és hentes üzletemet

folyó évi május hó 3-ikán a nagyfogadó épületébe helyezem át és azt a mai kornak megfelelően rendezem be.

A t. c. közönség becses támogatását továbbra is teljes tisztelettel kérem

Podhragyay Mihály
mészáros és hentes.